

Näkökulmia suojelualueiden käytön kestävyyteen ja ennakointiin

Webinaari 13.5.2025

**Kestävän matkailun kehittäminen
suojelualueella:** Metsähallituksen uusien
toimintamallien esittely ja yrittäjän vinkit
suojelualueella toimimiseen

Joel Erkkonen

Esityksen tavoite

Kertoa suojelualueiden käytön
kestävyyden seurannan ja
arvioimisen kehittämistyöstä

Esitellä pilotteja
kestävyyden ja
ennakointityön
haltuunottamiseksi

Herätellä ajatuksia ennakkoinnin
tarpeellisuudesta

Kestävyys 2.0

Kestävyyden osa-alueet

EKOLOGINEN KESTÄVYYS

Ekologinen kestävyys tarkoittaa luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien elinvoimaisuuden turvaamista. Tämä sisältää luonnon käytön ja suojelun niin, että ihmisen toiminta ei vaaranna luontoarvoja.

SOSIOKULTTUURINEN KESTÄVYYS

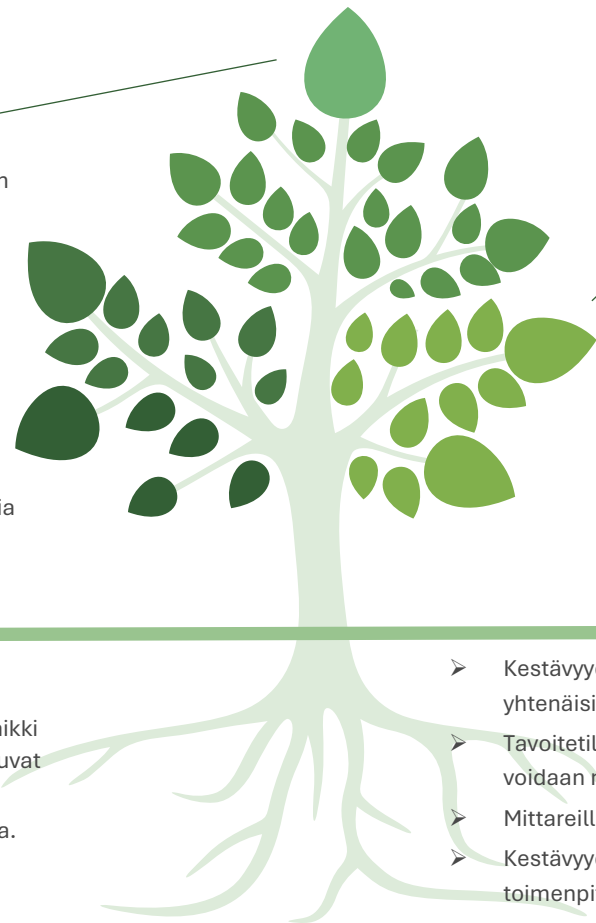
Sosiokulttuurinen kestävyys painottaa ihmisten hyvinvointia, tasa-arvoa ja kulttuuristen arvojen säilyttämistä. Luontopalvelujen toiminnassa tämä tarkoittaa, että palvelut ovat turvallisia ja saavutettavia kaikille. Lisäksi alueet tukevat paikallisten yhteisöjen elinvoimaisuutta ja kulttuuriperinnön säilymistä.

- Kestävyys muodostuu kokonaisuudesta, jossa kaikki kestävyiden osa-alueet ovat tärkeitä ja ne toteutuvat suojelualueilla.
- Kestävyiden osa-alueet ovat kytköksissä toisiinsa.

TALOUDELLINEN KESTÄVYYS

Taloudellinen kestävyys tarkoittaa luonnon käyttöä ja suojelua tavalla, joka tukee paikallistaloutta ja pitkän aikavälin taloudellista hyvinvointia vaarantamatta luontoarvoja. Taloudellinen kestävyys tarkoittaa myös Luontopalvelujen resurssien käytön tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

- Kestävyiden osa-alueille voidaan määritetään valtakunnallisesti yhtenäisiä tavoittiloja.
- Tavoittiloille määritetään valtakunnallisia mittareita. Lisäksi niille voidaan määrittää aluekohtaisia mittareita.
- Mittareille voidaan määritetään raja-arvoja.
- Kestävyiden varmistamiseksi määritetään ennakoivia ja reagoivia toimenpiteitä, jos mittareiden raja-arvoja lähestytään tai ne ylitetään.

Kestävyyden seuranta ja arviointi 2.0

- Kestävyyden seuranta ja arviointi 2.0 asemoidaan meneillään olevaan tietojärjestelmä- ja toimintatapauudistukseen.
- Seurataan suojele- ja retkeilyalueiden käytön kestävyttä aluetasolla ja valtakunnallisesti.
- Valtakunnallinen kestävyden analyysi saadaan tietojärjestelmistä suojelealueiden verkoston näkökulmasta yhtenäisellä mittaristolla.
- Aluetason kestävyden seuranta ja arviointi kytketään tapauskohtaisesti hoito- ja käyttösuunnitelmiin ja maankäytön suunnitteluun.
- Alueellinen kestävyden seuranta ja arviointi kytketään alueen suojeletavoitteisiin.

Ennakointi

Mitä ennakointi on?

- Ennakointityö tarkoittaa tulevaisuuden vaihtoehtojen systemaattista tarkastelua ja niihin varautumista.
- Ennakointi on tulevaisuustiedon tuottamista, tulkintaa ja hyödyntämistä päätöksenteossa.
- Ennakointi auttaa valmistautumaan tulevaan epävarmuuteen ja tekemään parempia valintoja.
- Ennakointia voidaan tehdä yksittäisten projektien kautta tai kehittyneemmin hyvin muotoillun ennakointiprosessin avulla.
- Ennakoinnissa ei pyritä ennustamaan täsmällisesti tulevaisuutta.

Ennakointiprosessi maankäytön suunnittelussa

Tiedon kerääminen ja analysointi

Ennakointiprosessi alkaa tiedon keräämisellä. Tämä voi sisältää megatrendien, heikkojen signaalien ja muiden tulevaisuuden indikaattorien tunnistamista ja analysointia. Tiedon keräämisessä hyödynnetään eri toimijoiden tuottamaa aineistoa, jota työtiimi analysoi LP:n maankäytön suunnittelun näkökulmasta.

Skenaarioiden luominen

Kerätyn tiedon pohjalta työtiimi luo vaihtoehtoisia tulevaisuudenkuvia eli skenaarioita. Skenaariot perustuvat erilaisiin oletuksiin ja trendeihin ja ne kuvaavat mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja. Skenaariotyöskentely auttaa hahmottamaan, miten erilaiset tekijät voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.

Strategioiden kehittäminen

Kun skenaariot on luotu, seuraava vaihe on kehittää strategioita, jotka auttavat maankäytön suunnittelun eri prosesseja varautumaan ja vaikuttamaan erilaisiin tulevaisuuden mahdollisuuksiin ja riskeihin. Ennakointityö luo hyvän pohjan päätöksenteolle ja auttaa valitsemaan oikeita keinoja (esim. RAD / vastusta-hyväksy-ohjaa)

Toimenpiteiden toteuttaminen

Kehitetyt strategiat viedään käytäntöön eri suunnitelmissa määritellyillä ennakoinnilla toimenpiteillä (HKS, kevyt maankäytön suunnittelu, kestävyys ja LMS).

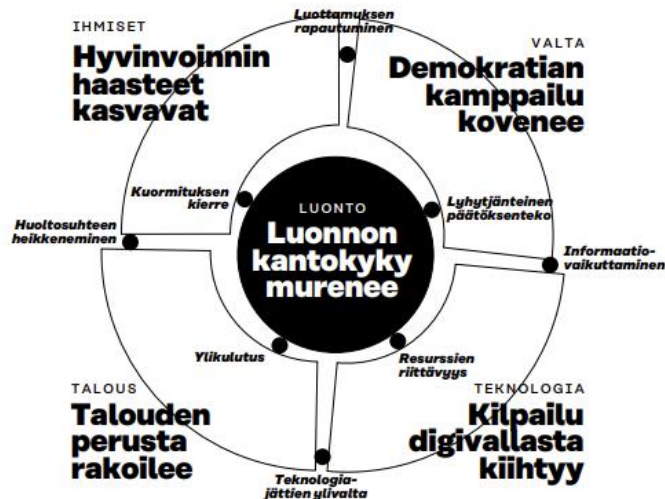

Seuranta ja arviointi

Ennakointiprosessi ei pääty toimenpiteiden toteuttamiseen, vaan jatkuva seuranta ja arviointi ovat olennaisia. Luontopalvelut seuraa, miten hyvin strategiat ja toimenpiteet toimivat ja tarvittaessa tekee muutoksia ja parannuksia. Ennakoinnin työtiimi pyrkii varmistamaan, että LP:n maankäytön suunnittelu pysyy ajan tasalla ja pystyy reagoimaan muuttuviin olosuhteisiin.

Muutosten kokonaiskuva

Muutosten kokonaiskuva kertoo, missä olemme nyt ja mihin meidän tulisi tarttua nyt.

Mahdollisuudet

Näyttääkö synkältä? Mahdollisuuksia on runsaasti, alla niistä muutama.

Pilotit

Pilotti: kestävyyden seurannasta ennakointiin

Kestävyyden tilannekuva

- Seuranta
- Analyysit

Kestävän käytön takaaminen suojelualueilla

Kestävyyden ennakointi

- Megatrendit
- Hiljaiset
signaalit
- Skenaariot

Pilotti: ennakointi osana luontomatkailu- suunnittelua

SAVE THE DATE

Hei matkailutoimija!

Tule rakentamaan ilmastoviisasta kestävän matkailun suunnitelmaa Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon ja kuulemaan asiantuntijoita aiheen tiimoilta.

Osallistu
etänä
Teamsillä!

Interreg

Co-funded by
the European Union

Aurora

YLEP - Järvenpään ympäristö- ja luonnonkeskus
and adaptation of rural promoted areas

Merkitse kalenteriisi ennakointiin liittyvät yhteiset tilaisuudet:

- 1. Matkailun tulevaisuudennäkymät Tunturi-Lapissa 13.8.2025 klo 8:30-11:00**
Miten ilmastonmuutos ja muut matkailun tulevaisuuteen vaikuttavat ilmiöt muuttavat Pallas-Yllätunturin kansallispuistoon tukeutuvaa matkailua? Luodaan yhdessä alueen luontomatkailun tulevaisuuden skenaariorit.
- 2. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen 26.8.2025 klo 8:30-10:30**
Miten Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon kohdistuva luontomatkailu voisi sopeutua ilmastonmuutokseen? Pohditaan sopeutumisvaihtoehtoja sulan- ja lumisen ajan matkailuun.
- 3. Kestävä luontomatkailu kansallispuistossa 9.9.2025 klo 8:30-10:30**
Luodaan yhteinen näkemys kestävästä luontomatkailusta Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa sekä laaditaan toimenpidesuunnitelmaa kestävyuden varmistamiseksi.

Pilotti: ennakointi Lapin luonnonvara- suunnitelmassa

- Uutena **twistinä** voisi olla erilaisten tulevaisuusvaihtoehtojen kuvaaminen ja niiden vaikutusten arviointi.
- Tarjoaa useita mahdollisuuksia
  - Varautuminen useisiin tulevaisuuden kuviin
  - Oppiminen ja ennakointiajattelun vieminen eteenpäin

Kestävyyden ja ennakkoinnin askeleet 2025

- Kestävyyden arvioinnin ja ennakointityön mallinnukset ja tilannekuvan hahmottaminen
  - Edetään ja opitaan pilottien kautta
    - Kestävyyden arviointi ja seuranta
    - Ilmastoviisas luontomatkailusuunnitelma
    - Lapin luonnonvarasuunnitelma
  - Kumppanuuksien rakentaminen
    - SITRA, Ilmatieteen laitos ja muut tutkimuslaitokset
    - Visit Finland, Matkailun ennakointiklusteri (Lappi) jne.
  - Tietolähteiden kartoittaminen ja työvälineiden ja –menetelmien haltuunottaminen
- Vakiinnutetaan ennakointityö osaksi maankäytön ohjauksen toimintatapaa vuodesta 2026 alkaen.

www.metsa.fi

@metsahallitus_forststyrelsen

@metsahallitus